محرری : حبیب زاده احمد کمال .

الفبای ترکی

کیچیك بالهلرغه عملی روش ده اوقوموق
و یازموق طرزینی اویراتا دورغان، کوز بیله
کورولمك صورتی ایله اشیا حیوانات ونباتات
توغریسیداکی ایضاحات نی و کیچیك مکالمه‌-
لرنی بیلدورا دورغان، اصول جدید اوزره
ترتیب قیلنغان، الفبای ترکی کتابیدور.

= طابع وناشری : بهاءالدین بای موسی بایف. =

١٣٣٣

اورنبورغده « وقت » مطبعه‌سی .

ТИПОГРАФІЯ ГАЗ. „ВАКТЪ“ ВЪ ОРЕНБУРГѢ.

1915.

قاشغر دارالمعلمين اتحاد مديري حبيب زاده احمد كمال.

الفباى تركى

كيچيك بالالرغه عملى روشده اوقومق و يازمق طرزينى اويراتا دورغان، كوز بيله كورولمك صورتي ايله اشـيا حيوانات و نباتات توغريسيداكى ايضاحاتنى وكيچيك مكالمه‌لرنى بيلدورا دورغان، اصول جديده اوزره ترتيب قيلنغان، الفباى تركى كتابيدور.

طابع و ناشرى: بهاء الدين موسى بايف.

١٣٣٢

اورنبورغده « وقت » مطبعه‌سى

ТИПОГРАФІЯ ГАЗ. „ВАКТЪ" ВЪ ОРЕНБУРГѢ.

1915.

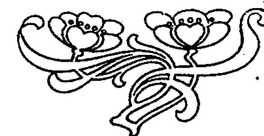
بر ایکی سوز

ترکستان چنی ولایتلری‌نینك ایکی یاریم میلیون عاجز ترك نفوسی بو کون‌لارده مبتلا بولغان بلا و مصیبت‌لارغه، هیچ شبهه یوق جهالت نادان‌لیق سببی ایله دوچار بولوب دورلر...

بر مملکت‌ده علم و معرفت بولماسه، البته اول مملکت جهالت ظلمتی آستیده خراب بولور و اهالیسی هر تورلوك بلا و مصیبت و بیچاره‌لیق و خوارلیق ایچنده قالور.... کاشغرده‌گی حاضرگی مکتب‌لر ترك بله‌لری‌نینك استعدادلرنده اورناشقان قابلیت‌نی آچماق بویان تورسون بلکه انی محو ایتمك‌غه باعث بر درجهٔ سفلیه‌ده‌دور...

بو معنی‌نی ملاحظه ایلاب بیچاره ترك و مسلمان بله‌لری‌نینك قابلیت ذکاوت‌لری‌نی اچماق‌قه مدار اولمق اوچون طرف عاجزانه‌م‌دن برنچی دفعه اوشبو الفبای ترکی کتابی تحریر وترتیب اولوندی. امید قیلامنکه موندین سونکره بولغان نسل‌لریمز، موندین تولا مکمل اثرلر و اصول‌لر یعنی ترتیب‌لر وجودغه کیتورورلر. و من‌الله التوفیق.

کاشغر دارالمعلمین اتحاد مدیری حبیب زاده احمد کمال.

الفبای ترکی

ا ب پ ت ث ج چ

ح خ د ذ ر ز ژ

س ش ص ض ط ظ

ع غ ف ق ك گ ل م

ن و ه ھ لا ﻻ ی

آ ﺎ ب ﺑ ﺒ ﺐ پ ﭘ ﭙ ﭗ ت ﺗ

ﺘ ﺖ ث ﺛ ﺜ ﺚ ج ﺟ ﺠ ﺞ چ ﭼ ﭽ ﭻ

ح ﺣ ﺤ ﺢ خ ﺧ ﺨ ﺦ د ﺪ ذ ﺬ ر ﺮ

ز ﺰ ژ ﮋ س ﺳ ﺴ ﺲ ش ﺷ ﺸ ﺶ

ص ﺻ ﺼ ﺺ ض ﺿ ﻀ ﺾ ط ﻃ ﻄ ﻂ

ظ ﻇ ﻈ ﻆ ع ﻋ ﻌ ﻊ غ ﻏ ﻐ ﻎ ف ﻓ

ﻔ ﻒ ق ﻗ ﻘ ﻖ ك ﻛ ﻜ ﻚ ل ﻟ ﻠ ﻞ م

ﻣ ﻤ ﻢ ن ﻧ ﻨ ﻦ و ﻮ ه ﻫ ﻬ ـ ﻪ

ی ﻳ ﻴ ﻰ.

حروف املا

(آ ی و ه ه)

« حروف املا » دیمك ، بر کلمه‌نی قوشمق‌ده استعمال قیلنا دورکان اشارت‌لردورکه الر (آ ی و ه ه) حرف-

لریدور. بو حرف‌لردن (آ) بر حرف‌نینك آلدیغه کیلسه آنی یوقاری تارتادور (بابا) کبی. (ی) بر حرف نینك آلدیغه کیلسه اول حرفنی پستغه تارتادور. (و) حرفی بر حرف‌نینك آلدیغه کیلسه اول حرف‌نی آلگا تارتادور. (ه ه) حرفی بر حرف‌نینك آلدیغه کیلسه اول حرف‌نی اوستون اوقوتور.

تشکیل کلمات

با پا تا ثا جا چا حا فا قا نا جا حا

چا صا ضا طا ظا کا گا لا ما وا.

هجا تشکیلی

معلم افندی لرغه!

یاش بلەغه اولاً حرف‌لر اوبدان یازدیریلگان‌دن و کونکلی‌غه

یاد قیلدورولگان دن سونکره برار هجالیك کلمه‌لر تشکیل ایتدیرمك کرك دور.

صاغ و صول حرف‌لری، خط یازمق اوچون پك زیاده لازم‌لیك‌دور اگر برابر باله اولدن مذکور حرفلرنی اورکانماسه، سونکره خط یازمق‌ده بیك زیاده مشقت چیکار. بو حرفلر، بر آز آرالاش بولغانی اوچون، باله‌نینك، بو حرف‌لر ایله اوزون مدت مشغول بولماقی طبیعی‌دورکه انینك جانینی سیقار. بو توغری‌نی معلم افندی‌لر نظر دقت‌غه آلیب مذکور حرف‌لرنی تورت درس‌غه تقسیم ایتمك کرك و هر درس‌نی کیچیك کلمه‌لر تشکیلی صورتی ایله اجرا ایلامك لازم‌دور، تا که یاش بله‌لر دماغ‌لاریغه کسالت عارض بولماسون.

حروف متصله

ب پ ت ث ج چ ح خ س ش ص ض
ط ظ ع غ ف ق ك ل م ن ه ی.

ایضاح

بو حرفلر، خوایی صاغ وخوایی اورته حرفلرده

متصل بولوب یازیلکانی اوچون «حروف متصله» آتالیب دور.

مثال

(ب ب) بَبْ (ت ت) تب (ج ن) جن (قَ بْ) قب
(چَ بْ) چب (گ ب) گب (س ب) سب (بَ شْ) بش
(ت س) تس (فَ سْ) فس (پ س) پس (ک س) کس.

ایضاح

صاغ، اورته و صول حرف‌لرنی، اولا آیری آیری یازدیریلیب، باله‌نینك فکریغه جایکیر قیلغان‌دن سونکره، مذکور حرف‌لرنی بر بریغه قوشدروب، بر ایکی ہجالیك کلمه‌لر تشکیل ایتیلمك لازم‌دور.

حروف منفصله

(ا د ذ ر ز ژ و)

ایضاح

اورته‌ده کیلماکان تنها، آلدده و اورته حرف‌غه متصل اولوب و سونگده یالغوز کیلادورغان حرف‌لردورکه، مذکور حرف‌لرنی حروف منفصله دیلور.

مثال

(آ ح) آحْ (بَ دْ) بد (گ ز) گز (ج د) جد (س ر) سر (ل و) لو.

ایضاح

معلم افندیلرغه!

بله‌لارغه حرفلر اوبدان تانیتیلیب، انینك بیلان برگه خطنی تانوتماق

کرك‌دور. چونکه یازمق اوقومق‌دن بر آز مشکل بولغانی اوچون، ابتدان باله‌نی خط یازمق‌غه عادت قیلدورمق، هر حال‌ده فائده‌دن خالی ایماس‌دور.

حرکات اشارتلری

(بَ) (بِ) (بُ) (بْ) (بـ). (ــَ) زَبر، (ــِ) زیر، (ــُ) پیچ.

بو اشارتلر، اوقومق توغریسیده پك لازم‌لیك‌دورکه، عربچه‌ده زَبرنی زیرنی فتحه، کسره، پیچ‌نی ضَمّه دیرلر.

مثال

(ا ح م د) احمد (ع ل ی) علی (ح س ی ن) حسین (ق ا د ر) قادر (ج م ا ل) جمال (م ح م و د) محمود (ک م ا ل) کمال (س د ا د) سداد (ح س ن ی) حسنی (ح ا ج ی) حاجی.

«ـْ»

جزم یعنی ساکن

«ـْ» بو اشارت‌نی ساکن دیرلر بر حرف‌نی ینه بر حرف‌غه توتدیرمق اوچون، قراءت‌ده پك لازملیك دور.

مثال

(گلیم) گِلیمْ (حکیم) حَکیمْ (قاسم) قاسم.

درست هجالیك کلمه‌لر

داْماْدْ، اِنْسَانْ، حَیْوَانْ، غُلَامْ، پاْکِزْ، شَاکِرْ، رَحِیمْ، غَفُورْ، صَبُورْ، کَرِیمْ، صَائِمْ.

«ـّ»

شَدّه

«ـّ» عربچه‌ده شده تورکچه‌ده «ایکی اوقوتور» آتالغان اشارت دور، بر حرف‌نینك اوستیغه کیلکانده، اول حرف‌نی ایکی مرتبه اوقوتور. ترکچه‌ده بو شده اشارتی آز بولسه هم عربچه کلمه‌لرنینك تولاسیده موجوددور.

مثال

محی الدّینْ، شمس الدّینْ، غیاث الدّینْ، بهاء الدّینْ، نجم الدّینْ، نور الدّینْ، سرور الدّینْ، قطب الدّینْ، جمال الدّینْ، صلاح الدّین، سعد الدّینْ.

رسملیك کلمه‌لر

قَلَمْ، خط یازا دورغان بر اسباب‌دور.

یُوَا، قوشلرنینك چوجه چیقارا دورغان محلی.

قوش، ایکی قنات‌لیك هواده اوچا دورغان مخلوق.

حروف متصله‌دن ایکی هجالیك ترکیب کلمات

اَحْمَدْ، مُحَمَّدْ، قُبَّهْ، صُبْحِی، لَمْعَهْ، جُمْعَهْ، کَلَّهْ،

بَلَّهْ، سَلَّهْ، مَیْلَهْ، مِیْشَهْ، شِیْشَهْ، تِیشَهْ، قِینَهْ، حِیلَهْ، قَلَهْ.

اخطار

معلم افندیلر، ینه بر مونچه مثال‌لر تاپیب یازدوروب، بله‌لرغه مهارت پیدا قیلدورورلر.

حروف منفصله‌دن ایکی هجالیك کلمه ترکیباتی

دَامَادْ، سَدَادْ، زَکَاة، قِرَاءَتْ، کَرَّاتْ، نِیَّاتْ، قُبَّادْ، فَرْهَادْ، فَرْیَادْ، آوَازْ، قَادِرْ، صَادِقْ، مَالِكْ، سَالِمْ، شَاکِرْ، قَاسِمْ، سَلَامْ، کَلَامْ، مَلَالْ، کِلَالْ، نِهَالْ، هِلَالْ.

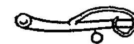
کیچك کلمه جمله‌لر کونلرنینك اسم‌لری

بو کون، ایرته.

جمعه، شنبه، یکشنبه، دوشنبه، سه‌شنبه، چهارشنبه، پنجشنبه.

آیلرنینك اسملری، عربی آیلر

محرَّم، صفر، ربیع الاول، ربیع الآخر، جمادی الاولی، جمادی الاخری، رجب، شعبان، رمضان، شوال، ذو القعده، ذو الحجه.

رومی آیلرنینك اسملری

مارت، نیسان، مایس، خزیران، تموز، آغستوس، ایلول، تشرین اوَّل، تشرین ثانی، کانون اوَّل، کانون ثانی، شباط.

جمله‌لر و ممارسه

بو کون نیمه‌دور؟

جمعه دور. جمعه، مبارك و وسیلهٔ اتحاد بر کون‌دور. جناب حق، جمعه نمازینی فرض قیلیب دور. نیمه اوچون ایرکانین بیلورموسیز؟

اهل اسلام بو مبارك کون‌ده جامع‌لرغه و مسجدلرغه جمع بولوب بر برلرینی کورسونلر دیب.

بو کون شنبه‌دور. شنبه، هفته‌نینك برنچی کونیدور.

یکشنبه، هفته‌نینك ایکنچی کونیدور. دوشنبه هفته‌نینك اوچونچی کونیدور. سه‌شنبه تورتنچی، چهارشنبه بیشنچی، پنجشنبه آلتنچی کونیدور. بر هفته‌ده یتی کون باردور. بر کون‌ده اون ایکی ساعت باردور. بر ساعت آلتمش دقیقه‌دور. بر دقیقه‌ده آلتمش ثانیه‌دور.

ممارسه

ایرته نیمه‌دور؟ شنبه افندم. بو کون درسینکیز بارمو؟ یوق افندم، ایرته درسیمیز باردور.

ایرته‌دن سونکره پدرینکیز کیلادورمو؟ اَوَتْ افندم کیلادور. پدرینکیز استنبول‌ده نیچه آی توردی؟ حرمدن یانکانیده استنبول‌غه کیردی و آنده بر آی توردی.

تولا اوبدان برادر ایرته پدرینکیز استقبالیغه

بارورموسیز؟ مکتبیم بارلیك جهتدن بارمایدورمن. پدرینکیز استقبالیغه بارماسانکیز آنینك کونکلی‌نی آغریتقان بولمایسیزمو؟ یوق افندم، پدرم دائما منینك مکتبده تورماقیم‌نی و منی مکتبغه یبارماق‌نی ایستایدور.

آیلر حقنده ممارسه

بو آی قیسی آیدور؟ بو آی مارت آییدور. مارت آیی سنه‌نینك اوّلغی آیدور. بو آی‌ده اطراف تولا یخشی بولور. صحرالرده چمنلر وگل‌لر آچیلور. قوشلر درختلرده ترنم قیلور. سولر آقار. صبا نسیمی ایسار. طبیعت‌نینك تمامی گوزل‌لیك‌لری اطراف‌ده حکم سورار.

افندی قرداشم! سیز بو آی‌ده قیداغ اشبغه مشغول‌لوق قیلورسیز؟ بو آیده هر صباح ایرته‌راق توروب

اویوم نینك قاشیداکی باغچه‌غه باریب اول یرده چچك
لرنینك خوشبو یلوق آراسیده درسلر یمغه سعی قیلورمن.
اوت افندم صباح وقتی نینك شیرین و یاقیش لیك
نسیمی ایله باغچه‌نینك خوشبوی چیچك لری آراسنده
درس‌غه تولا اوبدان سعی قیلماق کیلیشلیك ایکانیغه
من هم ایمدی ایشاندیم. انداغ بولسه ایرته بزنینك
باغچه‌غه التفات قیلورموسیز؟ تولا اوبدان افندم،
خدا دیلاسه بارورمن.

موسملر باراسیده ایضاحات

مارت، نیسان، مایس آی‌لرینی اوّل بهار دیرلر،
بو موسمده هر طرف یشیل بر باغچه دیك بولور.
انسانلر زراعت‌گاه و باغچه‌لرده، یاش قیزلر اوی‌لرده،
بله‌لر مکتب‌لرده سعی قیلورلر. هر طرف‌ده بر اوزگا
خورسندلیك باردور.

حزیران، تموز، آغستوس آی‌لرینی یاز دیرلر، بو
آیلرده هر طرف ایسیق بولور، صحرالرده اوتلر قورور.
ایکین‌لر زراعت‌گاه لردین آلینور. قیشده‌یدورغان ارزاق
و ذخیره بو آیلرده تدارك قیلینور. دهقانلر بو آیلرده
کوب سعی قیلورلر، افتاب همه تابشی ایله اطرافنی
ایسیغ قیلور طاغ‌لرده قارلر ایریر، سولر تاشار،
اریغ‌لرده صاف و پاکیزه سولر آقار.

ایلول، تشرین اوّل، تشرین ثانی آیلرینی کوز
یعنی سونك بهار دیرلر. بو آیلرده اطراف سالقون بر
خسته دیك تیترار، یغاچ‌لرنینك یشیل یفراق‌لری سارغایب
توکولور، هر طرف خسته بر آدم کبی سولوب سارغارار،
اورته‌لیق ساوماقغه یوز قویار، یاز ایسیغلری تمام
بولور، هر طرف‌غه بر آغیرلق و حرکت سیزلیق عارض
بولور، بو آیلر قیش نینك خبرچیسیدور، بهار شمال
لری نینك شیرین شیرین ایسمکی، آهسته آهسته قتیغ
ایسمك‌غه باشلار. تیلبه‌ونی قرار، یفراق‌لرنی توکا دورغان

بوران‌لر چیقار. حیوانات‌لر آغیل‌لرغه کیرمک‌غه و آدم‌لر اویلریدن چیقماسلیک‌غه باشلار. بو موسم سنهٔ حیات‌نینک اولوم موسمیدور. کانون اوّل، کانون ثانی، شباط آیلرینی قیش آیلری دیرلر. بو آیلرده آفاق جهان سوغوق بولور، اطراف عالم قارنینك آق چارشغی آستیده‌قالور. آدم‌لر اوی‌لری نینك اطرافین برکیتورلر، بعضا هفته‌لر اوتوب تاشقاری چیقماس‌لر، قوشلر یوالریده یازایچی ییغقان ذخیره‌لرینی ییرلر، حیوانلر آغیل‌لرده سقلانور. قوی و قوزی‌لر سوغوق‌غه هیچ تحمل قیلماس‌لر. هر اوی‌نینك موریسیدین قرا توتون‌لر چیقار، اویلرده دائما اوت یاقیلور. یاغمورلر همیشه یاغار، صحن زمین سیل‌لردن ولای‌دن یوروب بولماس بر حالغه کیلور. قیش سنهٔ حیات‌نینك نهایتی بدخور وبدخراج بر کونیدور.

محاوره

نه یرغه باروسز؟ باغچه مینغه بارورمن. اول یرده نیمه قیلورسیز؟ اول یرده خوشبوی چیچك‌لر، یشیل یافراق‌لیك درخت‌لر، پاکیزه سولیك کول‌لر واریق‌لر بار. بو یخشی منظره‌لر آراسیده درسلریمغه سعی قیلورمن.

سیز نه یرلیك سیز؟ کاشغرلیك من افندم. کاشغر-نینك نه یرده و دنیانینك قیسی قطعه‌سیده ایکانینی بیلورموسیز؟ بیلورمن افندم. انی نه یردین بیلدینکیز؟ مکتبده بیلدیم. یلغوز کاشغرنی بیلمك ایله تورمادیم بلکه دنیانینك هر طرفی حقنده آز وکوب معلومات حاصل قیلدیم.

منکا کاشغر توغریسیدا کی معلوماتینکیزنی ایتورموسیز؟

تولا اوبدان افندیم. کاشغر بولسه بزلر ایچنده

تورکان ترکستان چینی ولایتلردن بر شهردور. بو شهر آسیا اقلیمیده دور، بیز منسوب بولغان ترك نسلی نینك توغولغان و اوسکان اولوغ بر یریدور. ینکیحصار، یارکند، قارغه‌لیق، ختن، آقسو قصبه‌لر بو ولایت توابیعدیندور. بو آلتی شهرده ایکی یاریم میلیون نفوس باردور. هواسی معتدل، سولری فراوان منظره‌سی لطیف، تفراغی تولامنبت دور. انده هر تورلوك حیوانات موجوددور. اورمانلری، درختلری، تورلوك تورلوك میوه‌لیك باغچه‌لری نهایتی تولادور. طاغلری هر نوع معدنلر برله تولادور. اما بو مملکتنی جهالت بلاسی اوراب آلغان جهتدن بو خزینه‌لردن بزلر فائده آلالمایمیز.

تشکرلر قیلامن افندم، کاشغر حقنده منکا معلومات بیردیگیز، منینك بی‌خبر بولغان یورتیم دین خیلی خبردار ایتدینکیز.

مکالمه

کلینك افندم سیزغه بر پیاله چای برامن؛ منت دارچلیکلر قیلورمن افندم. اسمینیکز نیمه‌دور افندم؟ طلعت افندی‌دور. سیزنینك اسمینیکز نیمه‌دور؟ انوردور. بو کون آی نینك نیچنجی کونیدور برادر؟ شوال آیی نینك بیشنچی کونیدور.

رسم‌لیك کلمه‌لر

ایضاح

قول ـ انسانلر قول برله خدمت ایتارلر. ایکی قولیمیز باردور، بری صاغ و ایکینچی صول. بر قولیمیزده بش بارمق باردور، ایکی قولیمیزده اون بارمق باردور.

کوز ـ انسانلرغه جناب حق کوز بیریب دور. اگر کوزیمیز بولماسه ایدی خدانینك بو قدر نعمت و احسانلرینی وهم آتا و بابالریمزنی کورماس ایدك.

آفتاب ـ مشرق‌دن صباح چیقیب دنیانی روشن یاروتور همه انسان‌لر و حیوان‌لر آفتاب نینك روشنلیغی‌غه محتاج‌دور. اکر آفتاب بولماسه ایدی بیزلر قرانغولق ایچنده قالور ایدوك و هیچ بر ایش قیلالماس ایدوك. تمامهٔ نباتات و حیوانات نینك حیاتی آفتاب نینك ضیاسی برله اوسوب پایدار اولور.

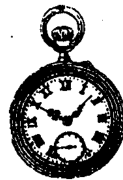

پیاله ـ هر کون بزلر چای قویوب ایچا دورغان بر قچه‌دور. مونی آدم‌لر یساب نیچه یوز مینك صوم‌لر حاصل قیلادورلر، تجارت تولا اوبدان نرسه‌دور. هنر و تجارت ایکاسی بولغان

آدم‌لر هیچ تنك‌لیك کون و بچاره‌لیق‌نی کورماس.

چاینك ـ چای قایناتا دورغان نرسه دور. بو نرسه‌غه انسانلر محتاج‌دور. مونی هم هنرمند آدم‌لر یسایدورلر.

ساعت ـ آدم‌لرغه وقت‌نی بیلدورا دورغان بر نرسه‌دور. مونی ساعت دیرلر. بر ساعت آلتمش دقیقه، بر دقیقه آلتمش ثانیه دور. کیچه و کوندوزده یکرمه تورت ساعت باردورکه بو وقت‌لرنی بزگا ساعت بیلدورار.

مترقی و مدنی ملت‌لرنینك همه ایش‌لری ساعت برله، دقیقه بیله‌دور. دنیاداکی همه کیشیلرغه کرك بولغان بو ساعت اوّل دفعه هارون الرشید زماننده عرب‌لر طرفیدن ایجاد قیلنیب‌دور.

فوردون ـ یعنی ساعت باغی، ساعت‌غه تاقا دورغان معدینات دین یسالغان بر نرسه‌دور. ساعت نینك توشوب سینماسلیکی اوچون فوردون کرك‌دور.

بو فوردون ایجاد قیلنغاندین بری ساعتلرنینك توشوب بوزولماقی وسینماقی بر یوزده توقسان فرق ایتیب دور.

گل ـ گل خوشبوی بر چیچك دور. اوّل بهارده آچیلور. قیزیل، آق، ساریغ زنکرلری باردور. بلبل لرنینك مکانیدور. بو چیچك نینك صبح وقتی منظره‌سی تولاچیر ایلیك بولور.

جدول ـ جدول کاغذ و دفترلر اوستیغه توغری سیزیق سیزمق اوچون تولا فائده‌لیك بر آلتدور. بو آلت نینك بعضی‌سی تیموردین و بعضی‌سی یغاچ دین یسالور.

ماصه ـ یعنی جوزه مکتبلرده معلملر. نینك آلدیده، تجارت خانه‌لرده، اوی‌لرده قویولور. اوستیغه کاغذ و خط اسباب لری و اوزکا نرسه‌لر قویولور. ماصه تولا کرکلیك بر نرسه‌در.

حیواناتغه عائد معلومات

دەوه (تویه). بو مخلوق عربستانده نهایتی تولادور. بر وقتلر حضرت فخرکائنات افندیمزنینك جنك قیلغان زمانلرنده حربغه لازملیك اسباب‌لرنی طاشیر ایدی. آچلیقغه و سوسیزلیقغه طاقتلیك بر مخلوق دور. بولر ایکی قسم دور. بریسی رسمی تویه، ایکنچی‌سی هجین تویه‌سیدور. هجین تویه‌لری نهایتی تیز یورا. دورلر. عربستان نینك اوزاق و سوسیز چوللریدن آسانلیك بیله اوتوب کیتمك اوچون یولچی‌لر هجین تویه‌سیغه مینادورلر. اینك یوروشلوقی الرنینك اون ساعتده یورگان یرینی ایکی ساعتده قطع قیلور. بزلر اوستیده تیریك‌لیك قیلیب تورکان آسیا قطعه‌سیده تویه‌لر نهایتی کوب دور. اوزاق یرلرغه یوكلر اشیالر

بو تویه واسطه‌سی ایله یتکوزولور.

قوش- قنات‌لیك بر مخلوق دور. هواده اوچار، درخت‌لر اوستیغه قونار. اوّل بهارده چویل چویل سیرارلر وقیش نینك ذخیره‌لرینی یازده تدارك ایتارلر. شباط ومارت آیلریده چوجه چیقارورلر. بونلر نینك چوجه‌لری بار وقتی‌ده آولامق واولدورمق تولا كناه دور. مدنی حكومت‌لر بو آیلرده قوش‌لرنی آولاغان آوچی‌لرغه جزالر بیره‌لر.

سوال‌لر

قول نیمه‌دور؟ كوز انسان‌نینك نه یرینده‌دور؟ كون نه یردین چیقار؟ چاینك نیمه ایشغه یرار؟ ساعت قیسی زمان‌ده یسالیب‌دور؟ «فوردون» ساعت‌غه نیمه اوچون طاقیلور؟ گل قیسی موسم‌ده آچیلور؟ نیچه تورلوك رنكی باردور؟ درخت‌لر قیسی موسمده یافراق

چیقارورلر؟ جدول نیمه ایشغه یارار؟ ماصه كیم‌لر اوچون‌دور ونه یرلرغه قویولور؟ تویه نچوك مخلوق دور؟ قیسی قطعه‌لرده كوب‌دور؟ قوش‌لر قیسی موسمده چوجه چیقارورلر؟

معلم افندیلرغه!

بو سوال‌لر بله‌لردین سوریلادور واوتكان درسلری بو صورت بیله وزیاده شیرین وملایم بر تیل برله خطالری تصحیح قیلینادور.

بالیقچی قوشی- بو قوش دریالرده وچونك سولرده دنكـكیز وكول‌لرده‌گی بالیقلرنی آولاب یكانی اوچون بالیقچی آتالیب‌دور. قوروق‌لیق‌ده بر جای‌غه قونكان وقتی‌ده دائما بر ایاغی اوزره تورادور. دریاده بالیق‌نی كورگان زمان هواغه كوتاریلیب تیزلیك برله بالیق اوستیغه توشار. تولا اوزون غاغاسی ایله درحال بالیق‌نی آلیب كوتارور. بو طرز ایله كونده نیچه یوز بالیق‌لرنی آولار. یوواسینی دریا كنارلرنده‌گی درخت كاواك-

لریغه و چیم اوت‌لر آراسیغه یبار. بو قوش‌نی کورگان
بالیق هیچ بر طرف‌غه قاچیب اوزینی قوتقازالماس.

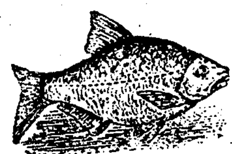

کلر - یارلیق یرلرده
و چول‌لرده اوی‌لرنینك تام
لرنده ایسیغ جای‌لرده یورا
دورغان بر مخلوق‌دور. کیچك‌لری‌نینك انسان‌لرغه
ضرری بولماسه هم چونك‌لری زهرلیك و یاپشقان
بولغان‌لری اوچون احتراز ایتمك لازم‌دور. یووالرینی
طوپراق آستلریغه یسارلر. صحرالرده کیچك مخلوق‌لرنی
آولامق و ذخیرلری‌نی یمك روشی ایله تیریك‌لیك قیلورلر.
سوسزلیك‌غه طاقت‌لیك بر مخلوق‌دور. فرغانه اصطلاحیده
ایچکو ایماریدور.

اوسقومرو بالیغی - تولا
یاغلیق بر بالیق‌دور. اچیغ
وتوزلیك سولرده بولور. بحرمحیط اطلاسی بوغازلریده،
استنبول بوغازیده نهایتی کوب توتولور. توزلانیب

چونك تونك‌لرغه جایلانادور. سونکره تولا اوزاق مملکت
لرغه یباریلور.

طاتلی سو بالیغی - نهرلرده چونك
اریق‌لرده نهایتی کوب‌دور. همه تاتلیغ
سولرده بولغان بالیق‌لرنینك کوشت‌لری بوش و بی لذت
بولور. خصوصا چونك کول‌لرده لای‌لرنی غذا قیلغان
بالیق‌لرنینك کوشت‌لری بوش ولذت سیز بولغان اوستیغه
بعض خسته‌لیك‌لرغه هم سبب بولور.

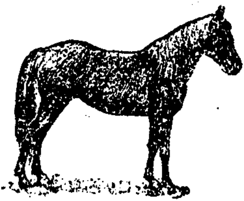
آری - اشك آریسی نامی ایله
مشهور بولغان بو آری آدم‌لرنی
نهایتی یمان چاقادور. رنکی قزیل
وساریغ‌دور. یازنینك ایسیغ زمان‌لریده تولا غوغالیق
وتیز بولور. یوواسی آلدیدن اوتکان‌لرنی همان چاقار.
اوّلغی یاغمور توشمکی ایله محو بولور. یووالریده
قویغان تخم‌لری بولسه یاز کلمك بیله قنات چیقاریب
اوچارلر.

یيلان- نوعی تولا بولغان بو مخلوق همه‌سی زهرلیك‌دورلر. زهرلری تیش لری‌نینك آراسیده بولور. ینکیچکه بر پرده ایچیده و تیشی‌نینك آستیده مخفی‌دور. انسان‌نی تیشلاکان همان مذکور پرده یرتیلور. تیشی باتغان جای‌غه زهر توکولور. بعضا انسان نینك اولماقینه سبب بولور.

حصه

تیلی یمان، سوزلری درست بولماغان انسان‌لر هم بو زهرلیك مخلوق کبی‌دورلر. قتیغ و بی ادبانه سوزلر یلان‌نینك زهری دیك انسان دلی‌نی کویدرور. انینك اوچون انسانلر خصوصا یاش بله‌لر خدانینك برکان تیلی برله یمان سوزلر سویلاماس لیك لازم دور.

آط - دنیاده انسانلر ایچون تولا لازم‌لیك و فائده‌لیك بر مخلوق‌دور. محاربه زمان‌لریده بو آطلر طوپ لر و اوزکا آغیر نرسه‌لرنی تارتارلر وکوتارورلر. وکته بابالریمز ترك‌لرنینك همه تیریك‌لیك‌لری بو آط اوستیده اوتار ایدی. مذکور حیوان اذا و جفاغه تولا طاقت‌لیك دور. و هم انینك اوستیغه مینکان ایکاسی حقیداکی شفقت و صداقتی دقت‌غه لایق‌دور. یورتیمز و قطعه‌میز آسیاده هنوز حیات ابتدائیه‌ده تیریك‌لیك قیلغان جهت دین آطلرغه بولغان احتیاج نهایتی کوب‌دور. عربستان‌ده آسیاده خلق تماما آطلرنینك وسائط نقلیه‌سیغه قتیغ محتاج دورلر.

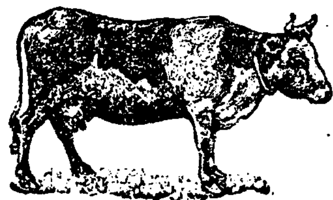
ایشك- بو هم آدم‌لرغه تولا لازم‌لیك بر حیوان‌دور. مذکور حیوان ایله یوك‌لر تاشیلور، زراعت‌گاه‌لرغه طوپراق‌لر یتکوزولور. اوزاق جای-

لردن یوك نقل و سوق اولونور. حیوان غیر ناطق بولسه هم تولا حساس بر مخلوق‌دور. انسان‌لرنینك سوزلریغه کوره حرکت قیلور. عربستان‌ده خصوصا مدینه منوره‌ده تولا کوب بولادور. انگلیزلرنینك قولیده بولغان بحرسفید دینگز پیداگی قبریس آطه‌سی‌نینك ایشك‌لری هم مشهور دور. الر تولا ایگیز و کوب یوروش‌لیك بولورلر. طهران تفلیس و بخاراده هم بو ایشك‌لر کوب بولادور. عجمستان ایشك‌لری‌نینك بویلری قیسقه ولیکن یوروش‌لری زیاده‌دور. کاشغرده ایشك‌لر تولا بولور. و دهقان‌لرنینك ایش‌لری‌نی برجا کلتورور ایسه هم یوروشی هیچ یوقدور. همه‌سی تنبل و آغیردورلر.

اوکوز- چونك و آغیر طبیعت‌لیك بر مخلوق‌دور. بو مخلوق ایله ترقی ایتماکان مملکت‌لرده زمین‌نی حید ایده‌رلر. بولرنینك طاغ اوکوزی دیب بر قسمی باردرکه اگر انسانلر طاغ‌ارده مذکور مخلوقغه اوچراسه‌لر

انینك وحشی هجوم‌لرندن اوزلرینی کوب زور بر له قوتقازا آلورلر. بو مخلوق خصوصا امریقا جیلکل‌لریده آسیا طاغلریده کوب بولورلر و نیچه یوز عدددن مرکب گله‌لری بر له کیزارلر. بو سونك زمان‌لرده آوچی-لرنینك صنعت و مهارت‌لریدن اوزلرینی اولوم‌دن پك آسان قوتقوز الماس بولدیلار. بولرنینك تیری‌لری مقبول و معتبردور. اپاغ لریمزغه کیکان کفش‌لرنینك آستقی چرم‌لری مذکور مخلوق‌نینك تیری‌لریدن یسالور. آوروپاده نیچه مینك تیری فابریقه‌لری موجوددر. آوچیلر اوروب قولغه کیلتورکان طاغ اوکوزلری‌نینك کوشت‌لرینی توزلایدورلر. و تیریسی‌نی هم فابریقه‌لرغه ساتماق صورتی ایله نهایتی کوب آقچه حاصل قیلادورلر.

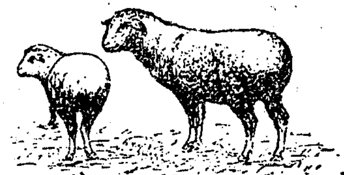

اینك- بو مخلوق تولا فائده-لیك‌دور. انسانلرغه غذا بولغان سوت‌لر اینك‌دن چیقاریلور.

دنیانینك اینك مشهور اینكلری اسوچره، اسوچ و نورچ و مصر مملکتلرنده دور. آدیسه نینك هم اینكلری تولا مشهوردور. مذکور اینكلر ایرته و اخشام ساغیلگانده اوتوز کیلو سوت برورلر.

لوزان پنیری.

اینك سوتیدن اسوچرهلیكلر لوزان پنیری دیب برقسم پنیر یسارلورکه بو پنیرنی یساغان فابریقهلر هرکون نیچه یوز مینك کیلو سوت استعمال ایتارلر. بو پنیر آوروپالیكلرغه تولا مقبول دور. هضمنی آسان قیلور.

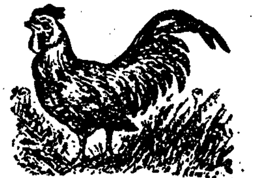
قوی ـ کوشتی لذیذ، سوتی فائدهلیك بر مخلوق دور. بولر تورکیا مملکتنده آناطولی ولایتلریده نهایتی کوب دور. یونكلریدن لباس، سوتلریدن پنیر، تیریلریدن پاپوش یسالور. بولر مارت آیده قوزیلایدورلر. قویلر اصیل ایسه ایکی قوزینی بردن عالمغه کیتورورلر. قویلرنی قیش سوغوقدن محافظه

ایتمك لازم دور. چونکه سوغوقغه طاقت قیلالماسلر.

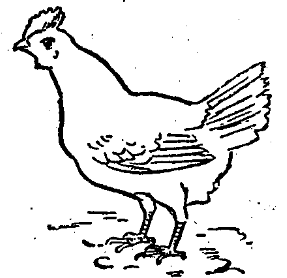

گچی ـ یعنی ایچکولرنینك هم یونكلریدن البسه یسارلر. سوتلری پینر قیلماقغه صالحدور، کوشتلری هم ییلور ایسه هم قوی کوشتی قدر لذیذ ایماسدور. ترکیانینك انقره نام لیك ولایتیده بو مخلوقلر نیچه میلیونلر موجود دور. البسه فابریقهلریغه نیچه آیلر متمادیا یونكلری نقل وسوق اولینور. بولرنینك طاغ ایچکو دیب بر قسمی باردورکه الر طاغلرده ایکاسیز بولوب یورورلر. انسانلرغه انس آلماغان اوچون تولا وحشیدورلر. قیرلیك قیالر، اوچورمه یارلیكلر ایگیز تیپهلر اوستیده سکرارلر. تیرناقلریده ماده مغناطیسیه موجود ایمش کبی انساننینك عقل وفکریغه حیرت بولا دورغان روشده جهتی اوچورمهلیكلردن تیز یورمك طرزی ایله مرور ایتارلر. آوچیلر بو مخلوقلرنی تولا آولایدورلر. تیریلری فابریقهچیلرغه

تولا مقبول‌دور. قول ایچکواری نینک تیریلریدن هم
یومشاغراق تیریلری باردور.

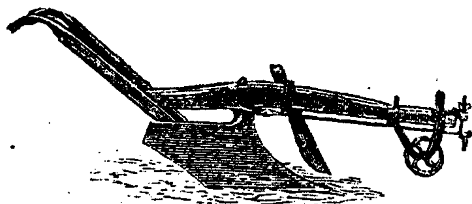

خروس- اوی‌لرده بولونور. قیزیل قاره، آق رنک‌لیک‌لری باردور. صباح‌لر تولا ایرته توروب اوی اهلی‌نی یاقیم‌لیك دلکش آواز ایله اویغاتار. یاش بله‌لر اوّل خروس اوازی ایله اویقودن توروب درس‌لریغه سعی قیلماق‌لری لازم‌دور. چونکه انینك قوقوریقو، قوقوریقو صداسی محض بله‌لرنی اویقودن ایرته‌راق اویغاتمق ایچون دور.

طاووق- کتك‌لرده باقیلا دورغان فائده‌لیك بر حیوان‌دور. هر کون تخم قویار. تخمده تولا غذالیك بر ماده باردور. طاووق‌لرغه اوبدان دان بیریلسه هر کون توغقان تخمی چونك و فائده‌لیك بولور. خروس بولماسه طاووقلر تخم قیلماس‌لر. یوغان

طاووق نینك قیلغان تخم‌لری بر یرغه یغیلیب باسدیریلسه یکرمه بر کون‌دن کین کچیك و تولا سویم‌لیك چوجه‌لر چیقار. یازنینك ایسیغ کون‌لریده اون سکز کون‌ده طاووق نینك چوجه چیقارگانی واقع بولوب دور.

صپان- یوللیق، کاشغرچه- بوقورسه

حاووج

بغدای

آرپه

چودار

مدنی و مترقی مملکت‌لرده ایکین ایکا دورغان زمین‌نی بخارات ایله حرکت قیلا دورغان ماشینه‌لر و تیموردن قیلینغان صاپان و یول‌لیق‌لر ایله حیدارلر. اوکوزلرنینك

آغیر حرکت‌لری ایله اون کونده حیدالا دورغان بر زمین مذکور یول‌لیق‌لر وماشینه‌لر ایله بر کون‌ده حتاکه تورت بیش ساعت‌ده طیار بولور. آوروپا مملکت‌لریده اوکوزلر ایله حیدالا دورغان هیچ بر تاریلغی یوق‌دور. ایکین جای‌لرنینك اوکوزلرغه احتیاجی آنچه آسیا مملکت‌لریده قالیب‌دور. بخارات‌لیق ماشینه و تیمورردن قیلینغان یر حید ایدورکاش اسباب‌لر زراعت‌گاه زمین‌نینك توفراغی‌نی تیز ایسکیتمایدور. وهم دهقان‌لرنی یاردیرمایدور. اوکوزلر بولسه زمین‌نی تیز بوزادور. بولغان حاصلی برکت‌سیز بولادور.

